

IŠVADA
DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS
RASEINIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURE

2016-11-29

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsniu, Korupcijos rizikos analizės atliko tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“, 2011 m. gegužės 13 d. Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. 2-170 „Dėl valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“ patvirtintomis Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis Raseinių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biure buvo atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas.

Korupcijos pasireiškimo tikimybė (toliau tekste – KPT) buvo vertinama Raseinių rajono visuomenės sveikatos biure viešųjų pirkimų vykdymo veiklos srityje.

Analizuotas laikotarpis – nuo 2014 m. iki 2015 m.

KPT buvo vertinama analizuojant Raseinių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro (toliau – Įstaiga) viešųjų pirkimų vykdymą reglamentuojančius Lietuvos Respublikos įstatymus, norminius teisės aktus, Savivaldybės tarybos sprendimus, Įstaigos direktoriaus įsakymus, susijusius su viešųjų pirkimų vykdymu.

Esama situacija vertinta vadovaujantis šiais Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais:

1. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymu.
2. Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymu.
3. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“ patvirtintomis Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijomis.
4. Raseinių rajono savivaldybės tarybos 2013 m. lapkričio 28 d. sprendimu Nr. (1.1)TS-430 patvirtintais Raseinių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro nuostatais.

5. Raseinių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro direktoriaus įsakymu patvirtintomis Raseinių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklėmis.
6. Raseinių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro direktoriaus įsakymu patvirtintais pareigybių aprašymais.
7. kt. teisės aktais.

Atlikus KPT analizę nustatyta, kad egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nes atitinka Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalies 3 ir 5 punktuose nurodytus kriterijus:

1. *Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti.* Nustatyta, kad įstatymu ir kitais teisės aktais nustatyta viešųjų pirkimų tvarka, tačiau Raseinių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biure viešųjų pirkimų vykdymo tvarka nėra visai ar/ir išsamiai reglamentuojama. Tokiu būdu yra įtvirtinta plati diskrecija Įstaigai veikti neskaidriai.

2. *Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo.* Raseinių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras yra Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos iš savivaldybės biudžeto iš dalies išlaikoma savivaldybės biudžetinė visuomenės sveikatos priežiūros įstaiga, kurios savininkė yra Raseinių rajono savivaldybė. Nustatyta, kad Raseinių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biurui suteikti įgaliojimai savarankiškai priimti sprendimus, susijusius viešųjų pirkimų vykdymu, kadangi galiojantis teisinis reglamentavimas nenustato prievolės derinti juos su kitomis valstybės ar savivaldybės įstaigomis ir (ar) nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo.

Žemiau pateikiamas Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalies 3 ir 5 punktuose nurodytų kriterijų detalizavimas.

Viešųjų pirkimų tikslas – vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – VPĮ) reikalavimais sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią įsigyti perkančiajai organizacijai ar tretiesiems asmenims reikalingų prekių, paslaugų ar darbų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas. Vadovaujantis minėto įstatymo 4 straipsnio 5 dalimi, perkančioji organizacija *registruojasi Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje Viešųjų pirkimų tarnybos nustatyta tvarka.* KPT analizės atlikimo metu, Įstaiga minėtoje sistemoje nebuvo užsiregistravusi. 2014 m. sausio 22 d. Raseinių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro direktoriaus įsakymu Nr. 4 „Dėl Raseinių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių patvirtinimo“ buvo

patvirtintos Raseinių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro supaprastintos viešųjų pirkimų taisyklės (toliau – 2014-02-22 taisyklės). Vadovaujantis VPĮ 85 straipsnio 2 dalimi, *perkančioji organizacija, išskyrus šio straipsnio 5 ir 6 dalyse nurodytus atvejus, supaprastintus pirkimus atlieka pagal pasitvirtintas taisykles, kurias ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo jų patvirtinimo paskelbia šio įstatymo 86 straipsnyje nustatyta tvarka Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje ir savo tinklalapyje, jeigu toks yra, taip pat sudaro kitas galimybes tiekėjams susipažinti su šiomis taisyklėmis.* Minėtos taisyklės buvo paskelbtos tik Įstaigos interneto tinklalapyje, CVP IS jos nebuvo skelbiamos. Atkreiptinas dėmesys, kad nesivadovaujant Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, 6.8 papunkčiu, Įstaigos direktorius nepripažino netekusiomis galios 2014-01-22 taisyklių ir 2015 m. sausio 5 d. įsakymu Nr. 2A „Dėl Raseinių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių patvirtinimo“ patvirtino naujas Įstaigos viešųjų pirkimų taisykles (toliau – 2015-01-05 taisyklės). 2015-01-05 taisyklės nebuvo paskelbtos nei Įstaigos interneto tinklalapyje, nei CVP IS. Susipažinus su Įstaigos direktoriaus patvirtintomis taisyklėmis, darytina išvada, kad jos yra nepritaikytos Įstaigos veiklai, t. y. taisyklių nuostatos galimai perkeltos iš Raseinių rajono savivaldybės administracijos supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių, kadangi Įstaigos taisyklėse vartojamos tokios sąvokos kaip „administracijos vadovas“, „administracijos valstybės tarnautojai“, „mažos vertės pirkimų komisija“, „nuolatinė viešųjų pirkimų, prekių, paslaugų ir darbų komisija“, „skyrius“, „seniūnija“ ir kt. Vadovaujantis 2014-01-22 Įstaigos supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklių 14.3. ir 49.4. papunkčiais bei 2015-01-05 taisyklių 1.4. papunkčiu, mažos vertės pirkimus Įstaigoje vykdo perkančiosios organizacijos vadovo arba jo įgalioto asmens įsakymu paskirtas pirkimo organizatorius arba komisija. Nurodyto teisės akto Įstaigos direktorius nėra priėmęs, t. y. įsakymu nepaskirtas nei pirkimo organizatoriaus, nei komisija, o Tiekėjų apklausos pažymose vietoj pirkimų organizatoriaus nurodomas Įstaigos direktorius.

Vadovaujantis VPĮ 85 straipsnio 3 dalimi, nustatyta, kad *supaprastintus pirkimus gali atlikti perkančiosios organizacijos vadovo paskirti valstybės tarnautojai, darbuotojai arba Komisija, kaip nustato perkančioji organizacija pasitvirtintose taisyklėse. Perkančioji organizacija turi užtikrinti, kad supaprastintus pirkimus atliekantys asmenys būtų nepriekaištingos reputacijos, nešališki ir negalėtų teikti jokios informacijos tretiesiems asmenims apie tiekėjų pateiktų pasiūlymų turinį, išskyrus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytus atvejus.* Atsižvelgiant į minėtą reikalavimą bei vadovaujantis VPĮ 16 straipsnio 5 dalimi, kiekvienas viešojo pirkimo komisijos narys turi pasirašyti

nešališkumo deklaraciją ir konfidencialumo pasižadėjimą. Šiuos dokumentus taip pat rekomenduotina pasirašyti ir pirkimų organizatoriui. KPT analizės atlikimo metu minėti dokumentai nebuvo pateikti.

Vadovaujantis 2014-01-22 taisyklių 9.1. papunkčiu, pirkimo iniciatorius ir organizatorius pirkimą pradeda užpildydamas pirkimo paraišką, kurią tvirtina administracijos vadovas ar jo įgaliotas asmuo. KPT analizės atlikimo metu minėtos paraiškos nebuvo pateiktos. Vadovaujantis minėtų taisyklių 59 punktu, pirkimų organizatorius, atlikdamas pirkimą tiekėjų apklausos būdu, atliktas procedūras (prieš sudarant rašytinę ar žodinę sutartį su viešojo pirkimo laimėtoju) turi aprašyti mažos vertės pirkimo pažymoje (Įstaigos taisyklių 2 priedas). Ši pažyma Įstaigoje nėra pildoma (pildoma tiekėjų apklausos pažyma). Tiekėjų apklausos pažyma rengiama tik vieną kartą per mėnesį ir joje nurodomos visos per einamąjį laikotarpį pirktos prekės ir paslaugos. Su tiekėjais UAB „Raivila“ ir UAB „Radioelektronika“ yra pasirašytos (1 metams) sutartys, tačiau minėti tiekėjai nurodomi ir kas mėnesį rengiamose tiekėjų apklausos pažymose.

Teorinės - praktinės paskaitos „Streso įtaka širdies ir kraujagyslių ligų atsiradimui“ parengimui ir minėtos paskaitos pravedimui 2015 m. gruodžio 15 d. pasirašyta Pirkimo – pardavimo sutartis su psichologe/psichoterapeute J. Narbutė. Sutartyje (2.1. p.) numatyta vienos akademinės valandos kaina – 15 Eur. Į paslaugos kainą (2.2. p.) įskaičiuoti visi pardavėjo mokami mokesčiai ir kitos jo išlaidos, susijusios su paslaugų tiekimu pirkėjui. Už atliktus darbus (pagal 2015-12-15 darbų priėmimo – perdavimo aktą) J. Narbutėi numatyta sumokėti 30 Eur bei padengti kuro išlaidas 16,15 Eur (maršrutas Klaipėda – Raseiniai – Klaipėda). Vadovaujantis sutarties 2.2. punktu, į paslaugos kainą jau buvo įskaičiuotos visos pardavėjo išlaidos, todėl minėtos kuro išlaidos apmokėtos neteisėtai.

Perkančioji organizacija, vadovaudamasi LR viešųjų pirkimų įstatymo 7 straipsnio 3 dalimi, *apie pradedamą bet kurią pirkimą, taip pat nustatytą laimėtoją ir ketinamą sudaryti bei sudarytą pirkimo sutartį nedelsdama, tačiau ne anksčiau negu skelbimas bus išsiųstas Europos Sąjungos oficialiųjų leidinių biurui ir (ar) paskelbtas Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje, informuoja savo tinklalapyje.* Tokia informacija Įstaigos interneto tinklalapyje nebuvo skelbiama.

Vadovaujantis Įstaigos 2014-01-22 taisyklių 4 punktu, perkančioji organizacija turi užtikrinti, kad prekių, paslaugų ir darbų viešieji pirkimai, atliekami CVP IS priemonėmis kiekvienais kalendoriniais metais sudarytų ne mažiau kaip 50 procentų visų viešųjų pirkimų bendrosios vertės. Minėta nuostata Įstaigoje per 2014 m. – 2015 m. laikotarpį nebuvo įvykdyta.

Atliekant KPT analizę, buvo nustatyta, kad vykdamas viešuosius pirkimus Įstaigos vadovas 2015 m. balandžio 1 d. pasirašė paslaugų atlikimo sutartį su asmeniu, su kuriuo jį sieja privatūs

interesai. Sutarties galiojimo terminas buvo numatytas iki 2016 m. gruodžio 31 d. Minėtas paslaugos pirkimas dar buvo įformintas Įstaigos vadovo 2015 m. balandžio 1 d. įsakymu Nr. 12A. Tokiu būdu buvo pažeistos teisės aktų nuostatos. Viešųjų ir privačių interesų derinimas valstybės tarnyboje reglamentuojamas LR viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymu. Šiame teisės akte interesų konfliktas apibūdinamas kaip *situacija, kai valstybinėje tarnyboje dirbantis asmuo, atlikdamas pareigas ar vykdydamas pavedimą, privalo priimti sprendimą ar dalyvauti jį priimant, ar įvykdyti pavedimą, kurie susiję ir su jo privačiais interesais*. Siekiant išvengti viešųjų ir privačių interesų konflikto vykdant viešuosius pirkimus, rekomenduojama vadovautis Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2010 m. rugsėjo 7 d. įsakymu Nr. 1S-135 „Dėl etiško elgesio viešuosiuose pirkimuose mokomosios priemonės patvirtinimo“ patvirtinta Etiško elgesio viešuosiuose pirkimuose mokomąja priemone. Atsižvelgiant į minėtos priemonės 5 punkte išdėstytas nuostatas, viešųjų pirkimų specialistas (asmuo, atliekantis minėtus pirkimus) prieš pradėdamas vykdyti pirkimą turėtų pasirašyti nešališkumo deklaraciją ir, atsiradus aplinkybėms, kurios galėtų sukelti viešųjų ir privačių interesų konfliktą, apie tai raštu pranešti organizacijos vadovui. Tuo atveju, kai pirkimas jau įvykęs ir perkančiosios organizacijos vadovas turi pasirašyti pirkimo sutartį, tačiau jis yra susijęs su pirkimo sutartį laimėjusiu asmeniu ir dėl to kyla viešųjų ir privačių interesų konfliktas, rekomenduotina nutraukti sutartį.

Atsižvelgiant į nustatytus rizikos veiksnius ir siekiant sumažinti jų galimą neigiamą įtaką tikslinga imtis šių priemonių:

1. Parengus ir patvirtinus naujas Įstaigos supaprastintų viešųjų pirkimų taisykles, ne vėliau kaip **per 3 darbo dienas** nuo jų patvirtinimo paskelbti jas LR VPĮ 86 straipsnyje nustatyta tvarka Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje ir Įstaigos interneto tinklalapyje www.raseiniuvsb.lt.

2. Užtikrinti, kad būtų laikomasi Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, kai priimamas teisės aktas, kuriame nustatomas naujas teisinis reguliavimas. Tokiu atveju visi naujam reguliavimui prieštaraujantys teisės aktai ar jų atskiros nuostatos turi būti pripažinti netekusiais galios arba pakeisti.

3. Vadovaujantis VPĮ 85 straipsnio 3 dalimi, paskirti darbuotoją arba Komisiją supaprastintų viešųjų pirkimų atlikimui.

4. Užtikrinti, kad vadovaujantis VPI 16 straipsnio 5 dalimi, kiekvienas asmuo, kuris yra atsakingas už viešųjų pirkimų vykdymą Įstaigoje, pasirašytą nešališkumo deklaraciją ir konfidencialumo pasižadėjimą. Šiuos dokumentus taip pat rekomenduotina pasirašyti ir pirkimų organizatoriui.

5. Tam, kad atsiskaitymai pagal įvykdytas sutartis būtų teisėti, apmokant už suteiktas paslaugas privalu griežtai laikytis pasirašytų sutarčių nuostatų.

6. Vadovaujantis VPI 7 straipsnio 3 dalimi, Įstaiga apie pradedamą bet kurį pirkimą, taip pat nustatytą laimėtoją ir ketinamą sudaryti bei sudarytą pirkimo sutartį nedelsdama informuoja savo tinklalapyje www.raseiniuvsb.lt.

7. Siekti, kad Įstaigos prekių, paslaugų ir darbų viešieji pirkimai, atliekami CVP IS kiekvienais kalendoriniais metais sudarytų ne mažiau kaip 50 procentų perkančiosios organizacijos viešųjų pirkimų bendrosios vertės.

8. Visais atvejais, kai Įstaigos vadovas turi pasirašyti pirkimo sutartį, tačiau jis yra susijęs su pirkimo sutartį laimėjusiu tiekėju ir dėl to kyla viešųjų ir privačių interesų konfliktas, rekomenduotina nutraukti pirkimą.

Atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes, manytina, kad vertinamose srityse egzistuoja didelė **tikimybė pasireikšti korupcijai, bet ją galima suvaldyti.**

Savivaldybės meras

Algirdas Gričius